

SYSTEMY EDUKACJI W EUROPIE – STAN OBECNY I PLANOWANE REFORMY

AUSTRIA

1. Populacja uczących się i język nauczania

W roku 2008 populacja Austrii wynosiła 8 336 549 mieszkańców, z czego 2 835 910 stanowiły osoby w wieku 0-29 (34%). W roku szkolnym 2007/08 kształceniem objętych było około 80% nastolatków w wieku 15-19 lat oraz ok. 30% młodych ludzi w wieku 20-24. Językiem nauczania jest głównie język niemiecki, ale w regionach zamieszkałych przez mniejszości językowe, Karyntii i Burgenlandzie, kształcenie na poziomie podstawowym w placówkach dwujęzycznych prowadzi się częściowo w języku niemieckim i częściowo w języku słoweńskim (w przypadku Karyntii) lub węgierskim, chorwackim i rumuńskim (w przypadku Burgenlandu).

2. Administracja i finansowanie edukacji

W roku szkolnym 2007/08 do państwowych placówek edukacyjnych uczęszczało ok. 91% uczniów i studentów, a do placówek prywatnych – pozostałe 9%. Nie pobiera się opłat za naukę, nie dotyczy to jednak szkół prywatnych, z których większość to szkoły wyznaniowe prowadzone przez Kościół Katolicki.

Odpowiedzialność za uchwalanie i wdrażanie przepisów prawnych jest podzielona między federację (*Bund*) i kraje związkowe – landy, w których zadania te są realizowane przez Parlamenti Landów i *Ämter der Landesregierungen* (organy administracyjne dziewięciu landów). W określonych sprawach, wymienionych w Konstytucji, szczebel federalny i landy wspólnie sprawują funkcję prawodawczą. Szczebel federalny wyznacza ogólne ramy, natomiast wdrażaniem szczegółowych przepisów zajmują się Parlamenti Landów. Szczebel federalny odpowiada całościowo za system edukacji, a w tym m.in. w zasadzie za wszystkie aspekty organizacji szkół, organizację kształcenia w szkołach, szkoły prywatne oraz wynagrodzenia i uprawnienia emerytalne kadry edukacyjnej. Wszystkie te aspekty ujęte są w legislacji uchwalanej na szczeblu federalnym.

Jeśli chodzi o nadzór administracyjny, za szkolnictwo podstawowe, średnie oraz kolegia nauczycielskie odpowiada Ministerstwo Edukacji, Kultury i Sztuki, za szkolnictwo wyższe – Ministerstwo Nauki i Badań, natomiast za przyuczenie do zawodu w zakładach pracy – Ministerstwo Gospodarki i Pracy. Landy odpowiadają głównie za zapewnienie kadry nauczycielskiej w obowiązkowym szkolnictwie publicznym. Wspierają ponadto gminy w tworzeniu i prowadzeniu szkół na tym poziomie, przekazując fundusze na budowę szkół, którymi zarządzają. Landy ponoszą wyłączną odpowiedzialność za żłobki i przedszkola.

Szkoły mają pewną autonomię w zakresie zarządzania budżetem i mogą w pewnej mierze dostosowywać program nauczania do potrzeb lokalnych. Inspekcje przeprowadzają inspektorzy szkolni działający na szczeblu landów (wspomagani przez okręgowych inspektorów szkolnych – w przypadku szkół prowadzących kształcenie obowiązkowe i inspektorów specjalizujących się w poszczególnych przedmiotach – w przypadku szkół kształcących na poziomie średnim II stopnia).

Na mocy Ustawy o uniwersytetach (*Universitätengesetz*) z 2002 r., uniwersytety zostały przekształcone z instytucji federalnych w podmioty prawa publicznego, które nie podlegają już administracji federalnej. Fundusze federalne przyznaje się w formie trzyletnich globalnych budżetów, opartych na umowach wykonawczych; dzięki pełnej zdolności do czynności prawnych uczelnie mają prawo korzystać również z innych źródeł finansowania. *Fachhochschulen* mogą być prowadzone przez jednostki terytorialne i prywatne podmioty prawne. Obecnie studia w *Fachhochschulen* są finansowane głównie przez rząd federalny na podstawie zatwierdzonej liczby miejsc.

3. Edukacja przedszkolna

Żłobek (<i>Krippe</i>)	0-3 lata
Przedszkole (<i>Kindergarten</i>)	3-6 lat

Dzieci w wieku do 3 lat mogą uczęszczać do żłobka (*Krippe*), jeśli taka placówka jest dostępna, a dzieci w wieku od 3 do 6 lat – do przedszkola (*Kindergarten*). W roku szkolnym 2008/09 do placówek przedszkolnych uczęszczało 86,5 % (210 043) ogółu dzieci w wieku 3-5 lat (które osiągnęły ten wiek przed 1 września). Kształcenie opiekunów przedszkolnych jest dostosowywane do rosnącej liczby dzieci poniżej 3 lat korzystających z placówek edukacji przedszkolnej. Za organizację takich placówek i decyzje dotyczące opłat odpowiadają landy lub instytucje prywatne prowadzące te placówki.

4. Kształcenie obowiązkowe

a) Etapy

(<i>Volksschule</i> lub <i>Grundschule</i>) – szkoła podstawowa	Wiek: 6-10 lat
Szkoła średnia I stopnia <i>Volksschule</i> (szkoła podstawowa – poziom wyższy) <i>Hauptschule</i> (ogólnokształcąca szkoła średnia I stopnia) <i>Allgemein bildende höhere Schule</i> (ogólnokształcąca szkoła średnia o profilu akademickim – I stopień)	Wiek: 10-14 lat
Klasa I szkoły średniej II stopnia	Wiek: 14 -15 lat

Kształcenie jest obowiązkowe przez dziewięć lat i rozpoczyna się w wieku 6 lat.

b) Kryteria przyjęć

Dzieci, które do 1 września danego roku ukończyły 6 lat muszą w tym samym roku rozpocząć naukę w szkole podstawowej. Dzieci urodzone pomiędzy 1 września a 1 marca następnego roku mogą rozpocząć naukę wcześniej, jeżeli są na to gotowe społecznie i intelektualnie.

Przejęcie do szkoły średniej I stopnia wymaga ukończenia z pozytywnymi ocenami IV klasy szkoły podstawowej. Do *allgemein bildende höhere Schule* przyjmuje się na podstawie wyników w nauce lub wyników sprawdzianu wstępnego.

Dzieci w wieku objętym obowiązkiem szkolnym mieszkające w rejonie danej szkoły muszą być do niej przyjęte. Wniosek o przyjęcie ucznia do szkoły spoza rejonu może zostać odrzucony.

c) Dzienny/tygodniowy/roczny wymiar zajęć

Rok szkolny obejmuje 180 dni (w przypadku 5-dniowego tygodnia zajęć) i trwa – zależnie od landu – od pierwszego lub drugiego poniedziałku września, odpowiednio do soboty pomiędzy 28 czerwca a 4 lipca lub pomiędzy 5 a 11 lipca. Szkoły są czynne przez pięć lub sześć dni w tygodniu.

Tygodniowy wymiar zajęć wynosi od 20 godzin lekcyjnych (w szkole podstawowej) do 35 (w kolegiach techniczno-zawodowych). Lekcja trwa 50 minut. Minimalny roczny wymiar zajęć dydaktycznych wynosi około 630 godzin dla dzieci w wieku 7 lat, 750 godzin – dla dzieci w wieku 10 lat, 870 – w szkole średniej I stopnia i 960 – w szkole średniej II stopnia.

d) Wielkość klas/podział uczniów na klasy

Od roku szkolnego 2007/08 maksymalna liczba uczniów w klasie została zredukowana we wszystkich rodzajach szkół. W niemal 90 % klas pierwszych maksymalna liczba uczniów wynosi 25. W ogólnokształcącej szkole średniej o profilu akademickim (*Allgemein bildende höhere Schule*) dopuszczalne jest zwiększenie tej liczby o 20 % (do 30 uczniów w klasie), ze względu na przyjętą zasadę, że żadne dziecko kwalifikujące się do tej szkoły nie może zostać odrzucone ze względu na brak miejsc. Minimalnie klasy mogą liczyć 10 uczniów w szkole podstawowej oraz 20 w

ogólnokształcącej szkole średniej. Uczniów dzieli się na klasy według wieku, ale w przypadku języka niemieckiego, matematyki i nowożytnych języków obcych na poziomie średnim (w ogólnokształcącej szkole średniej i szkole politechnicznej (przedzawodowej)) kryterium podziału może stanowić również poziom umiejętności. Szkoły politechniczne (przedzawodowe) dzielą też uczniów w przypadku wyżej wymienionych przedmiotów według zainteresowań (lub profilu/dziedziny kształcenia). W szkołach podstawowych wszystkich przedmiotów, z wyjątkiem religii i prac ręcznych, uczy na ogół jeden nauczyciel, a lekcje w szkołach średnich prowadzą nauczyciele przedmiotu.

e) Programy i treści nauczania

Na podstawie projektów opracowywanych przez grupy robocze ds. programów nauczania Ministerstwo Edukacji, Kultury i Sztuki przygotowuje ramowy program nauczania, który następnie konsultuje z organami edukacyjnymi na szczeblu landów i okręgów, oraz organizacjami reprezentującymi nauczycieli.

Ministerstwo zatwierdza również podręczniki. Szkoły same wybierają podręczniki i mogą w pewnym zakresie dostosowywać program nauczania do lokalnego kontekstu. Przedmiotami obowiązkowymi w szkole podstawowej są: religia, geografia regionu/historia/biologia, język niemiecki, czytanie, pisanie, matematyka, wychowanie muzyczne, wychowanie plastyczne, prace ręczne i techniczne, wychowanie fizyczne, nowożytny język obcy i bezpieczeństwo drogowe (bez ocen).

Począwszy od roku szkolnego 2003/04, we wszystkich szkołach podstawowych obowiązkowo uczy się nowożytnego języka obcego już od I klasy. W szkołach podstawowych (a od 2008/09 również w ogólnokształcących szkołach średnich i szkołach politechnicznych (przedzawodowych)) prowadzone są zajęcia wyrównawcze dla przybyłych do Austrii dzieci niemówiących jeszcze po niemiecku. Zajęcia prowadzi się w oparciu o programy nauczania niemieckiego jako drugiego języka (GSL).

W szkole średniej I stopnia uczniowie kontynuują naukę wyżej wymienionych przedmiotów, a dodatkowo uczą się przedmiotów ścisłych i technicznych.

W sprawach określonych w przepisach prawnych funkcje doradcze i decyzyjne sprawuje specjalny komitet złożony z nauczycieli i rodziców (a w szkole średniej I i II stopnia – również z uczniów).

f) Ocena, promocja i kwalifikacje

W ramach kształcenia obowiązkowego nie przeprowadza się żadnych formalnych egzaminów zewnętrznych. Ocena dokonywana przez nauczycieli opiera się na udziale uczniów w zajęciach klasowych oraz prezentacjach ustnych, pracach pisemnych, praktycznych i graficznych. Uczniowie szkół podstawowych obowiązkowo przystępują do testów pisemnych (sprawdzianów szkolnych) z języka niemieckiego i matematyki w klasie IV. Uczniowie otrzymują wykaz otrzymanych ocen na zakończenie każdego semestru i roku szkolnego.

Promocja do następnej klasy zależy na ogół od wyników ze wszystkich przedmiotów (z wyjątkiem promocji w szkole podstawowej lub sytuacji, gdy uczeń uzyskał niedostateczną ocenę z jednego tylko przedmiotu). Uczniowie mogą uczęszczać na lekcje języka niemieckiego i matematyki w niższej lub wyższej klasie, jeżeli takie rozwiązanie jest bardziej odpowiednie z punktu widzenia poziomu ich wiedzy i umiejętności.

5. Szkolnictwo średnie II stopnia i policealne

a) Rodzaje kształcenia

Szkolnictwo średnie II stopnia	Wiek
<i>Allgemein bildende höhere Schule</i> (ogólnokształcąca szkoła średnia o profilu akademickim – II stopień)	14-18
<i>Polytechnische Schule</i> (szkoła politechniczna – prowadząca wstępne roczne kształcenie zawodowe; tzw. rok przedzawodowy)	14-15
<i>Berufsbildende mittlere Schule</i> (szkoła techniczna/zawodowa)	14+

<i>Berufsbildende höhere Schule</i> (kolegium techniczno-zawodowe)	14-19
<i>Bildungsanstalten für Kindergartenpädagogik/Sozialpädagogik</i> (szkoły przygotowujące nauczycieli przedszkolnych i pozadydaktyczny personel szkolny)	14-19
<i>Berufsbildende Pflichtschule</i> (szkoła zawodowa prowadząca kształcenie w niepełnym wymiarze)	15+
<i>Gesundheits- und Krankenpflegeschulen</i> (szkoła przygotowująca w zakresie pielęgniarstwa i służby zdrowia)	16-19
<i>Ausbildungseinrichtungen nichtärztlicher Gesundheitsberufe</i> (szkoła dla pracowników służb paramedycznych)	16+
Szkolnictwo policealne – <i>Kolleg</i>	18-20

b) Kryteria przyjęć

Po VIII klasie uczniowie wybierają jeden z wielu profili w ramach kształcenia ogólnego lub techniczno-zawodowego w szkole średniej II stopnia. Wybór dalszej drogi kształcenia wymaga ukończenia VIII klasy i jest również uzależniony od dotychczasowych ocen. Szkołę wybierają rodzice ucznia. Kandydaci, którzy nie spełniają kryteriów dotyczących ocen, obowiązkowo przystępują do wstępnego sprawdzianu.

Wyjątek stanowią szkoły politechniczne (przedzawodowe), które przyjmują uczniów po VIII klasie bez świadectwa ukończenia szkoły średniej I stopnia. Chodzi bowiem o jak najlepsze przygotowanie uczniów do podjęcia dalszego kształcenia zawodowego (w ramach dualnego systemu kształcenia) lub przejścia do szkoły kształcącej na wyższym poziomie. Kierowanie uczniów ogólnokształcących szkół średnich II stopnia lub szkół technicznych/zawodowych z powrotem do szkół politechnicznych (przedzawodowych) możliwe jest wyłącznie do 31 grudnia bieżącego roku szkolnego.

Na niektórych ścieżkach kształcenia w szkołach technicznych/zawodowych oraz szkołach przygotowujących nauczycieli przedszkolnych i pozadydaktyczny personel szkolny sprawdzane są predyspozycje fizyczne i artystyczne, jak również komunikatywność i umiejętności społeczne kandydatów. W szkołach dla pracowników służb paramedycznych przyjęcie uzależnione jest od ukończenia kształcenia obowiązkowego, dobrego stanu zdrowia oraz wiarygodności kandydata, a także, w niektórych przypadkach, rozmowy rekrutacyjnej lub egzaminu wstępnego.

Po ukończeniu dziewięciu lat kształcenia obowiązkowego, uczniowie mogą zawrzeć z pracodawcą umowę o przyuczenie do zawodu, przy czym w przypadku uczniów niepełnoletnich wymaga to zgody rodziców. Uczeń-praktykant staje się równocześnie uczniem obowiązkowej szkoły zawodowej w niepełnym wymiarze.

c) Programy i treści nauczania

Programy nauczania na tym poziomie zależą od wybranego profilu kształcenia, ale ogólny obowiązkowy program nauczania obejmuje język niemiecki, matematykę i nowożytny język obcy.

W szkołach przedzawodowych kładzie się nacisk na orientację zawodową i podstawowe przygotowanie zawodowe w określonych specjalizacjach – zgodnie z podziałem na takie szerokie dziedziny zawodowe, jak technika i handel, handel i praca biurowa oraz usługi i turystyka.

Szkoły i kolegia techniczno-zawodowe prowadzą kształcenie w wielu różnych dziedzinach i specjalizacjach. Istotne znaczenie mają konsultacje z partnerami społecznymi, ponieważ programy nauczania obejmują zarówno teoretyczne przedmioty zawodowe, jak i kształcenie praktyczne. Nauczyciele mają swobodę w doborze metod kształcenia. W programach nauczania kładzie się nacisk na podmiotowość ucznia, prace projektowe, zajęcia międzyprzedmiotowe oraz możliwość zdobycia kluczowych kwalifikacji. Również na tym szczeblu podręczniki i inne materiały wybiera samodzielnie szkoła.

Treści programowe i inne warunki regulujące kształcenie w szkołach dla pracowników służb paramedycznych ujęte są w odpowiednich rozporządzeniach.

d) Ocena, promocja i kwalifikacje

Uczniowie, którzy zdali egzamin na zakończenie *allgemein bildende höhere Schule*, otrzymują świadectwo maturalne (*Reifeprüfungszeugnis*).

Uczniowie-praktykanci otrzymują świadectwo ukończenia kształcenia w niepełnym wymiarze w szkole zawodowej (*Jahres- und Abschlusszeugnis*). Mogą przystąpić do egzaminu kończącego przyuczenie do zawodu przed komisją egzaminacyjną. Świadectwo otrzymane przez praktykanta uprawnia do podjęcia pracy w niektórych zawodach, przyjęcia na kursy dla brygadzystów i mistrzów, przystąpienia do egzaminów umożliwiających uzyskanie dyplomu zawodowego i przyjęcia na kursy dla „pracujących osób dorosłych”, jak również przystąpienia do egzaminu *Berufsreifepprüfung* (uprawniającego do podjęcia studiów) i *Studienberechtigungsprüfung*.

Zdanie egzaminu *Berufsreifepprüfung* uprawnia do podjęcia studiów na uniwersytetach, w szkołach wyższych, w *Fachhochschulen* oraz *Kollegs*, a także umożliwia podjęcie pracy na stanowiskach średniego szczebla w sektorze publicznym. Otwiera to perspektywy kariery zawodowej przed absolwentami szkół działających w systemie dualnym (posiadającymi świadectwo ukończenia przyuczenia do zawodu), szkół średnich (z co najmniej 3-letnim okresem nauki), szkół dla pracowników służb paramedycznych oraz przygotowujących w zakresie pielęgniarstwa i służby zdrowia. Trzy z czterech części egzaminu *Berufsreifepprüfung* (język niemiecki, język obcy nowożytny, matematyka oraz przedmiot praktyczny z obszaru przyuczenia do zawodu) mogą być zdawane przed egzaminem zawodowym.

Uczniowie, którzy ukończyli kształcenie przedzawodowe trwające od roku do 2 lat, otrzymują świadectwo ukończenia wstępnego kształcenia zawodowego. Uczniowie w 3 – i 4-letnich szkołach techniczno-zawodowych przystępują do egzaminu końcowego (pisemnego/praktycznego i ustnego). Świadectwo ukończenia tej szkoły uprawnia do wykonywania określonych zawodów regulowanych i uzyskania kwalifikacji na wyższym poziomie, np. po zdaniu egzaminu *Berufsreifepprüfung*.

Po ukończeniu 5-letniego cyklu kształcenia, uczniowie mogą przystąpić do egzaminu *Reife- und Diplomprüfung*, składającego się z części pisemnej/praktycznej i ustnej, który prowadzi do podwójnych kwalifikacji – kwalifikacji uprawniających do podjęcia studiów w uczelni na wszystkich kierunkach oraz kwalifikacji zawodowych bezpośrednio uprawniających do podjęcia pracy na stanowiskach wyższego szczebla (uznawanych za kwalifikacje na poziomie dyplomu w UE).

Decyzję o skierowaniu uczniów na egzamin *Reife (-und Diplom)prüfung* podejmują nauczyciele przedmiotów, a zatwierdzają regionalne władze szkolne (Regionalne Komisje Szkolne), działające na szczeblu landu.

Uczniowie kończący kształcenie na poziomie policealnym (*Kollegs*) przystępują do *Diplomprüfung*, umożliwiającego uzyskanie kwalifikacji zawodowych. Uczniowie szkół przygotowujących do podjęcia pracy w służbie zdrowia również przystępują do *Diplomprüfung* lub do egzaminu końcowego przed komisją, którego zdanie uprawnia ich do rozpoczęcia pracy na stanowiskach odpowiadających ich kwalifikacjom.

6. Szkolnictwo wyższe

a) Rodzaje uczelni

Studia wyższe są prowadzone w następujących uczelniach:

- uniwersytety,
- *Fachhochschulen* (wyższe szkoły techniczne/zawodowe),
- Uniwersyteckie Centrum Kształcenia Ustawicznego – Uniwersytet w Krems (*Donau-Universität Krems*),
- uczelnie prywatne (po uzyskaniu akredytacji),
- Uniwersyteckie Kolegia Nauczycielskie
- *Akademien für gehobene technisch-medizinische Dienste und Hebammenakademien* (akademie dla pracowników służb paramedycznych i kolegia dla położnych)

oraz szereg placówek edukacyjnych prowadzących studia typu uniwersyteckiego.

b) Warunki wstępu

Kandydaci na studia w uniwersytetach, *Fachhochschulen* oraz akademiach muszą posiadać *Reifeprüfungszeugnis* (lub *Reife- und Diplomprüfungszeugnis*, *Berufsreifeprüfungszeugnis* lub *Studienberechtigungsprüfungszeugnis* – w przypadku studiów na określonych kierunkach) uzyskane w szkole średniej II stopnia. Na niektórych kierunkach mogą być również organizowane dodatkowe egzaminy. W przypadku kandydatów na medycynę, weterynarię oraz psychologię egzaminy wstępne są obowiązkowe.

Wszyscy kandydaci na studia w uniwersytetach sztuk pięknych muszą zdać egzamin wstępny. Warunkiem przyjęcia na studia w *Fachhochschule*, w których na ogół obowiązkowo zdaje się egzamin wstępny, jest posiadanie *Reifeprüfungszeugnis* lub równorzędnego świadectwa, lub też odpowiednich kwalifikacji zawodowych oraz zdanie dodatkowych egzaminów, jeśli są one wymagane.

Od studentów austriackich i pochodzących z krajów UE nie pobiera się obecnie opłat za studia.

c) Kwalifikacje

Studenci akademii dla pracowników służb paramedycznych otrzymują następujące tytuły zawodowe:

- *Physiotherapeutin / Physiotherapeut*,
- *Biomedizinische Analytikerin / Biomedizinischer Analytiker*,
- *Radiologietechnologin / Radiologietechnologe*,
- *Diätologin / Diätologe*,
- *Ergotherapeutin / Ergotherapeut*,
- *Logopädin / Logopäde*,
- *Orthoptistin / Orthoptist*.

Studia w kolegiach dla położnych prowadzą do uzyskania tytułu „położna”.

Od roku akademickiego 2006/07 *Fachhochschulen* również oferują studia licencjackie w zakresie położnictwa i służb paramedycznych, a od roku 2008/09 – również w zakresie służby zdrowia i pielęgniarstwa.

Studia uniwersyteckie kończą się uzyskaniem następujących tytułów zawodowych/stopni naukowych:

- w ramach studiów prowadzonych w trybie stałym:
  - *Diplom* – dyplom ukończenia studiów (240-360 punktów ECTS),
  - *Bachelor* – licencjat (6 semestrów, 180 punktów ECTS),
  - *Master* – magister (co najmniej 120 punktów ECTS, po uzyskaniu tytułu licencjata),
  - *Doktorat* – doktor (co najmniej 120 punktów ECTS, po uzyskaniu tytułu magistra lub dyplomu ukończeniu studiów),
  - *PHD* (240 punktów ECTS).
- w ramach studiów dodatkowych:
  - studia kończące się tytułem *Master of Business Administration (MBA)* lub innym tytułem magisterskim używanym w skali międzynarodowej,
  - studia nazwie kończące się tytułem „*akademischer...*” (co najmniej 60 punktów ECTS).

Studia w *Fachhochschule* (240-360 punktów ECTS) kończą się dyplomem, a od 2002 r. również tytułami zawodowymi *Bachelor* i *Master* (60-120 punktów ECTS) – podobnie jak w klasyfikacji tytułów uniwersyteckich. Absolwenci *Fachhochschule* mogą podjąć studia doktoranckie na uniwersytecie.

7. Kształcenie specjalne

Uczniowie mający specjalne potrzeby edukacyjne mogą kształcić się w szkołach specjalnych lub w formach integracyjnych w ogólnodostępnych szkołach podstawowych i średnich I stopnia. Rodzice mają prawo wybrać formę kształcenia dla swego dziecka. W zależności od potrzeb dziecka realizuje się specjalne programy nauczania i/lub odpowiednio dostosowane programy nauczania dla szkół

ogólnodostępnych. W roku szkolnym 2008/09 ponad 50% uczniów ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi uczęszczało do klas integracyjnych.

Okres kształcenia obowiązkowego

<p>Szkoły specjalne:</p> <p>W szkołach specjalnych, z wyjątkiem szkół dla dzieci z głęboką niepełnosprawnością, wyodrębnia się poziomy I (klasy 1 i 2) i II (klasy 3 i 4) oraz średni (klasy 5-8). Jeśli istnieje taka potrzeba, szkoła specjalna może prowadzić również klasę 9 stanowiącą rok przygotowawczy do kształcenia zawodowego lub klasę przedzawodową.</p> <p>Szkoły specjalistyczne:</p> <p>Wyspecjalizowane oddziały dla dzieci z niepełnosprawnością fizyczną, upośledzeniami mowy, niedosłyszających i niesłyszających, niedowidzących i niewidomych, głęboko niepełnosprawnych oraz nieprzystosowanych. Uczniowie mogą uczęszczać do szkoły specjalnej przez cały okres kształcenia obowiązkowego.</p>	<p>Wiek: 6-15 lat</p>
--	---------------------------

Do szkoły specjalnej przyjmuje się na podstawie oficjalnego zaświadczenia potwierdzającego specjalne potrzeby edukacyjne ucznia.

Wielkość klas/podział uczniów na klasy

W szkołach specjalnych maksymalna liczba uczniów w klasie wynosi:

- w szkołach dla uczniów niewidomych, niesłyszających i głęboko niepełnosprawnych – 8,
- w szkołach dla uczniów niedowidzących i niedosłyszających oraz w szkołach ortoterapeutycznych (szkołach sanatoryjnych) – 10,
- w ogólnokształcących szkołach specjalnych - 13
- w innych szkołach – 15.

Programy i treści nauczania

Uczniowie ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi kształcą się według programów nauczania szkoły podstawowej lub średniej ogólnokształcącej, lub ogólnokształcącej szkoły średniej I stopnia o profilu akademickim, jeżeli są w stanie osiągnąć zakładane cele kształcenia bez nadmiernego obciążenia. We wszystkich innych przypadkach realizuje się program nauczania szkoły specjalnej, dostosowany do ich niepełnosprawności. Istnieją specjalne programy nauczania dla ogólnokształcących szkół specjalnych (dla uczniów mających trudności w nauce lub osiągających wyniki poniżej swoich możliwości), szkół dla dzieci niewidomych, szkół dla dzieci niesłyszających oraz szkół dla dzieci z głęboką niepełnosprawnością.

Ocena, promocja i kwalifikacje

W szkołach ogólnokształcących uczniowie ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi mogą zostać przeniesieni do klasy programowo wyższej, jeżeli zapewnia im to lepsze możliwości całościowego rozwoju; o przeniesieniu decyduje rada klasowa.

W związku z brakiem odpowiednich przepisów ustawowych, kształcenie w formach integracyjnych w ostatnim (dziewiątym) roku obowiązkowej nauki prowadzi się obecnie wyłącznie w ramach projektów pilotażowych.

Specjalne programy dotyczące okresu przejściowego pomiędzy szkołą i rynkiem pracy są finansowane przez Ministerstwo Ubezpieczeń Społecznych i Ochrony Konsumentów i realizowane we współpracy ze szkołami.

Możliwości kształcenia zawodowego dla niepełnosprawnej i defaworyzowanej młodzieży

Latem 2003 r. znowelizowano Ustawę o kształceniu zawodowym, wprowadzając model „integracyjnego kształcenia zawodowego”. Ta zmiana stworzyła lepsze możliwości zatrudnienia młodzieży niepełnosprawnej i znajdującej się w trudnym położeniu. Od tego czasu stale wzrasta liczba młodych ludzi objętych integracyjnym kształceniem zawodowym.

8. Nauczyciele

Nauczyciele przedszkolni kończą 5-letni cykl kształcenia, rozpoczynający się w wieku 14 lat, lub 2-letni cykl kształcenia na poziomie policealnym.

Nauczyciele wszystkich typów szkół w ramach kształcenia obowiązkowego muszą ukończyć Uniwersyteckie Kolegia Nauczycielskie (publiczne lub prywatne) prowadzące do przyznania tytułu licencjata w zakresie pedagogiki. Nauczyciele religii zatrudnieni w obowiązkowych szkołach ogólnokształcących są kształceni w prywatnych uniwersyteckich kolegiach nauczycielskich. Nauczyciele uczący w *allgemein bildende höhere Schule* muszą ukończyć studia uniwersyteckie prowadzące do tytułu zawodowego, które trwają co najmniej 4,5 roku. Zależnie od nauczanego przedmiotu, nauczyciele szkół techniczno-zawodowych są absolwentami uniwersytetu. Nauczanie teoretycznych i praktycznych przedmiotów technicznych w szkołach techniczno-zawodowych wymaga odpowiedniego doświadczenia zawodowego. Nauczyciele szkół podstawowych nie specjalizują się w nauczaniu określonych przedmiotów, natomiast nauczyciele szkół średnich I i II stopnia specjalizują się w dwóch przedmiotach, a nauczyciele szkół techniczno-zawodowych mogą specjalizować się w grupie przedmiotów lub poszczególnych dziedzinach przedmiotowych.

Nauczyciele są zatrudniani przez rząd federalny lub władze landu (jako urzędnicy państwowi).

Nauczyciele kolegiów dla położnych i akademii dla pracowników służb paramedycznych otrzymują przygotowanie pedagogiczne lub kształcą się na 3-letnich specjalistycznych kursach poprzedzonych ukończeniem kształcenia ogólnego. Kursy te trwają co najmniej 600 godzin i kończą się egzaminem końcowym organizowanym przed komisją. Kształcenie ogólne w ramach szkolenia tego typu nauczycieli odpowiada poziomowi ISCED 5B, natomiast przygotowanie pedagogiczne – poziomowi ISCED 5A.

9. Aktualne reformy i debaty w dziedzinie edukacji

Neue Mittelschule (Nowa Szkoła Średnia)

Pilotażowy program Nowej Szkoły Średniej ma na celu budowę nowej instytucji szkolnej dla uczniów w wieku 10-14 (które ukończyły 4 klasę szkoły podstawowej), która wyjdzie naprzeciw potrzebom wszystkich dzieci objętych edukacją na tym etapie.

Oprócz zapobiegania przedwczesnemu rozdzielaniu dzieci podejmujących różne ścieżki kształcenia, Nowa Szkoła Średnia na szeroką skalę wprowadza w życie kulturę uczenia się opartą o zindywidualizowane podejście do ucznia i wewnętrzne zróżnicowanie procesu kształcenia. Każdemu dziecku w największym możliwym stopniu udzielone będzie wsparcie adekwatne do jego talentów i możliwości. Uczniowi poświęcona będzie taka ilość czasu i pomocy, aby mógł przyswoić wiedzę w swoim własnym tempie, będąc jednocześnie motywowanym do rozwijania swoich uzdolnień na możliwie najwcześniejszym etapie edukacji.

Od czasu wdrożenia nowej koncepcji szkoły średniej w 67 szkołach w pięciu austriackich prowincjach w roku szkolnym 2008/09 – co spotkało się z entuzjastycznym reakcją rodziców i nauczycieli – liczba szkół objętych programem potroiła się. Od roku szkolnego 2009/10 w całej Austrii 244 szkoły biorące udział w programie uczestniczą w działaniach mających na celu rozwój szkolnictwa średniego.

Ustawowo przyjęty odsetek 10 % wszystkich klas (w ramach kształcenia obowiązkowego), które mogą uczestniczyć w ogólnokrajowym programie pilotażowym Nowej Szkoły Średniej zostanie prawdopodobnie osiągnięty w roku szkolnym 2010/11.

Więcej nauczycieli

W roku szkolnym 2007/08 do austriackich szkół przyjęto 1500 dodatkowych nauczycieli, co automatycznie wstrzymało działania w kierunku zmniejszania liczby etatów nauczycielskich w latach poprzednich. W roku szkolnym 2008/09 zatrudniono kolejnych 800 nauczycieli.

Nauczanie w małych grupach jako sposób na zmniejszenie liczby uczniów przedwcześnie opuszczających szkołę

Poza zmniejszeniem liczby uczniów w klasie, podjęto również kroki w celu zredukowania liczby uczniów przedwcześnie opuszczających szkołę, a mianowicie nauczanie w małych grupach. Stosowanie tej metody na szerszą skalę rozpoczęto w roku szkolnym 2008/09 w klasach IX poprzez wprowadzenie dodatkowego podziału klas na grupy w przypadku lekcji języka niemieckiego, matematyki, rachunkowości oraz przedmiotu zawodowego zgodnego z profilem szkoły w przypadku placówek technicznych i zawodowych oraz kolegiów (*berufsbildende mittlere und höhere Schulen*), a

także w przypadku wyższych klas w akademickich szkołach średnich o profilu ścisłym i przyrodniczym (*Oberstufenrealgymnasien*).

Standardy kształcenia w celu zapewniania jakości w edukacji

Kamieniem milowym w polityce edukacyjnej Austrii było opracowanie podstawy prawnej dla standardów kształcenia. Dzięki temu osiągnięciu, pierwsze kontrole jakości nauczania w austriackich szkołach zostaną przeprowadzone w roku szkolnym 2012/13, a przyjęcie standardów kształcenia umożliwi po raz pierwszy przeprowadzenie obiektywnej oceny wraz z porównaniem wyników w różnych placówkach i w różnych klasach (dotyczy klas IV i klas VII).

Wystandaryzowany egzamin maturalny ukierunkowany na kompetencje

Rada Narodowa przyjęła ustawę o reformie egzaminu maturalnego, która wejdzie w życie w roku szkolnym 2013/14. Nowy egzamin maturalny będzie egzaminem wystandaryzowanym i ukierunkowanym na zdobywanie kompetencji. Podstawowym celem reformy, będącej częścią Ustawy o Nauczaniu Szkolnym, jest zapewnienie trwałego nabywania umiejętności.

Doradztwo edukacyjne i zawodowe

W ścisłej współpracy z partnerami społecznymi wciąż rozbudowywany jest system doradztwa edukacyjnego i zawodowego udzielanego uczniom klas VII i VIII. Nauczyciele przygotowani są podczas specjalnie organizowanych szkoleń.

Projekt, wdrożony w roku szkolnym 2009/10, stanowi jeden z priorytetów określonych przez Ministerstwo Edukacji.

Reforma uniwersytetów

W 1999 r. znowelizowano Ustawę o studiach uniwersyteckich (*Universitäts-Studiengesetz*), wprowadzając trójstopniowy system studiów na wszystkich kierunkach z wyjątkiem pedagogiki, medycyny i stomatologii, ponieważ na tych kierunkach istnieją wyłącznie studia prowadzące do uzyskania dyplomu. W przyszłości studia prowadzące do uzyskania dyplomu zostaną całkowicie zastąpione studiami licencyjnymi i magisterskimi. W semestrze zimowym 2007 r. istniało już 246 programów studiów licencyjnych, 349 programów magisterskich, 65 programów doktoranckich, 9 programów PhD, oraz 145 programów studiów prowadzących do uzyskania dyplomu.

W roku akademickim 2008/09 wyższe szkoły techniczne i zawodowe (*Fachhochschule*) oferowały 276 programów studiów, z czego 180 to programy licencyjne, 89 – programy magisterskie, a 7 – programy prowadzące do uzyskania dyplomu. Około 40% wszystkich programów studiów w *Fachhochschule* stanowią studia zawodowe w niepełnym wymiarze.

Ustawa o uniwersytetach, która weszła w życie w październiku 2002 r. i została w pełni wdrożona 1 stycznia 2004 r., nadaje uniwersytetom pełną osobowość prawną. Nowych pracowników zatrudnia się obecnie w uniwersytetach na podstawie umów prawa prywatnego (*Angestelltengesetz*). Uniwersytety są finansowane z globalnych budżetów, ustalanego na okres trzech lat, na podstawie umów o usługach publicznych, w których usługi, jakie mają świadczyć Federalne Ministerstwo i uniwersytety, określa się w drodze negocjacji. Pierwszy okres obowiązywania umów o usługach publicznych objął lata 2007-2009. Po upływie tego czasu każdy uniwersytet składa roczne sprawozdanie o stanie wykonania umowy o usługach publicznych oraz stanie wiedzy. Sprawozdania finansowe z wykonania budżetu składa się zgodnie z obowiązującym w instytucjach komercyjnych systemem rachunkowości. 20% całego budżetu każdego uniwersytetu stanowią środki przyznane na podstawie algorytmu. W algorytmie tym należy uwzględnić wskaźniki dotyczące dydaktyki, działalności badawczo-rozwojowej oraz rozwoju nauk humanistycznych i celów społecznych.

Opracowanie: Austriackie Biuro Eurydice

Bardziej szczegółowe informacje o systemach edukacji w Europie można znaleźć w prowadzonej przez EURYDICE bazie danych EURYBASE (<http://www.eurydice.org>).

Ostatnia aktualizacja: październik 2009